

Žorža Bizē operas "Karmena" saturs

Operas librets veidots pēc Prospera Merimē noveles "Karmena".

Darbojošās personas:

Karmena – čigāniete
Hosē – sardzes kareivis
Hosē līgava Mikaēla
Toreadors Eskamiljo
Seržants Morales
Kapteinis Cuniga
Fabrikas strādnieces
Kontrabandisti



Ž. Bizē. "Karmena". 1. cēliens. 1875. gads, litogrāfija.

1. cēliens

Tabakas fabrikas priekšā seržants Morales un sardzes kareivji vēro garāmgājējus. Ierodas Mikaēla, viņa grib satikt savu līgavaini Hosē. Seržants sola, ka Hosē drīz ieradīsies, Mikaēla aiziet. Mainoties sardzei, ierodas Hosē un Morales viņam pastāsta, ka saticis Mikaēlu.

Noskan fabrikas zvans. Vīrieši pulcējas ap strādniecēm, kuras atgriežas darbā pēc pusdienas pārtraukuma. Karmena tiek sagaidīta ar gaviļēm. Viņa paziņo, ka mīla nepakļaujas nekādiem likumiem. Tikai viens vīrietis nepievērš viņai uzmanību – tas ir Hosē. Karmena met viņam ar ziedu. Sievietes nozūd fabrikā, pūlis izklīst.

Atgriežas Mikaēla. Viņa sargkareivim Hosē atvedusi vēstuli no mātes. Kad viņš sāk to lasīt, meitene samulsusi aizbēg. Vēstulē māte lūdz Hosē apprecēt Mikaēlu.

No fabrikas atskan cīņas troksnis. Ārā izsteidzas meitenes. Karmena sastrīdējusies ar kādu darba biedreni. Otra sieviete ir ievainota. Karmena atsakās atbildēt uz jautājumiem par notikušo. Kapteinis Cuniga liek Hosē sasiet un aizvest Karmenu uz cietumu. Karmena pārliecina Hosē, lai tas palaistu viņu vaļā. Hosē atsien virves. Karmena pamet cietumu un strauji nozūd. Hosē tiek apcietināts.

2. cēliens

Karmena un viņas draudzenes tavernā izklaidē Cunigu un citus virsniekus. Cuniga pastāsta Karmenai, ka Hosē šodien atbrīvots. Ienāk toreadors Eskamiljo. Pūlis viņam uzgavilē. Viņš stāsta par savu aizraujošo profesiju – pēc veiksmīgām cīņām netrūkst arī daiļā dzimuma uzmanības.

Kad virsnieku kompānija ir aizgājusi, parādās kontrabandisti. Viņi vēlas pierunāt meitenes sadarboties. Karmenas draudzenes ir gatavas piebiedroties, taču Karmena atsakās – viņa ir iemīlējusies. Draudzenes tam netic.

Tālumā dzirdama Hosē balss. Kontrabandisti attālinās. Karmena dejo Hosē priekam, bet, atskanot taures signālam, viņam jāatgriežas kazarmās. Karmena viņu par to izsmej. Hosē parāda viņas mesto ziedu un atzīstas, ka tā gaistošā smarža spēcīnājusi viņa mīlu ilgajās cietuma nedēļās. Karmena paziņo, ka viņš viņu nemīl. Ja mīlētu, tad dezertētu un būtu kopā ar viņu brīvā dzīvē. Hosē tam nav gatavs. Viņa nicinoši no viņa atsakās. Ierodas Cuniga. Greizsirdības uzplūdā Hosē viņam uzbrūk. Atgriežas kontrabandisti un atbruņo abus cīkstoņus. Hosē vairs nav izvēles. Viņam jādezertē un jāpievienojas kontrabandistiem.

3. cēliens

Naktī pulcējas kontrabandistu banda. Daži dodas izlūkos. Karmena un Hosē strīdas. Sievietes izliek kārtis – Karmenas draudzenēm tās rāda bagātus mīļākos, savukārt Karmenai – nāvi.

Atgriežas izlūki. Viņi ziņo, ka visapkārt patrulē kareivji. Karmena un draudzenes zina, kā tikt ar viņiem galā. Visi aiziet.

Parādās Mikaēla. Viņai bail satikt sievieti, kura reiz viņas mīlēto vīrieti pārvērtusi noziedzniekā. Kad atskan šāviens, meitene paslēpjas.

Hosē ir šāvis uz Eskamiljo. Toreadors izaicina Hosē, un viņi sāk kautiņu. Kad atgriežas Karmena un kontrabandisti, kaušļi tiek izšķirti. Aizejot Eskamiljo uzaicina visus klātesošos uz savu nākamo cīņu.

Mikaēla ir pamanīta. Viņa lūdz Hosē doties kopā pie viņa mātes. Viņš nikni atsakās, tomēr, uzzinājis, ka māte guļ uz nāves gultas, Hosē piekrīt. Viņš apsola Karmenai, ka viņi vēl satiksies.

4. cēliens

Saviļņotais pūlis sveicina cīnītāju parādi. Redzamas arī Karmenas draudzenes, viņas brīdina Karmenu, kura tagad ir kopā ar Eskamiljo, ka pūlī manīts Hosē. Karmenai nav bail.

Parādās Hosē, viņš lūdz Karmenu aizmirst pagātni un sākt jaunu dzīvi kopā ar viņu. Karmena paziņo, ka viņu starpā viss ir beidzies. Viņa nekad nepadosies saistībām. Viņa ir dzimusi brīva un brīva arī mirs. Kad dzirdams, kā tauta uzgavilē Eskamiljo, Hosē cenšas atturēt Karmenu no tikšanās ar viņas jauno mīļāko. Niknumā sieviete norauj no pirksta gredzenu, ko Hosē reiz viņai iedevs, un no met to viņam pie kājām. Hosē Karmenu nodur.